

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Granskning av incident i samband med biljettkontroll 18 april 2012

1 INLEDNING

1.1 Juridiska enheten, Stadsledningskontoret har fått i uppdrag av GS Trafikantservice AB att granska händelse id 896316 från den 18 april 2012.

1.2 Utöver den film som varit upplagd på bl a YouTube¹, har film från aktuell spårvagns övervakningskamera samt biljettkontrollanternas händelserapporter granskats.

2 ALLMÄNT OM TILLÄGGSavgIFT OCH BILJETTKONTROLLER

2.1 Förutsättningarna för biljettkontrollant att ta ut tilläggsavgift

2.1.1 Den som vill nyttja kollektivtrafik har att följa de villkor som trafikören bestämt. Av Västtrafiks resevillkor framgår bl a att resenären själv i förväg måste ta reda på vilket färdbevis som krävs för den resa som ska göras, och att färdbevis som kräver avläsning i en kortläsare måste registreras direkt när resenären går ombord.

2.1.2 Av 1 § lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik, framgår att den som driver kollektivtrafik har rätt att ta ut tilläggsavgift av en resande som inte kan förete giltig biljett. Av 2 § samma lag framgår att tilläggsavgift inte får tas ut om avsaknaden av giltig biljett får anses vara ursäktlig med hänsyn till den resandes ålder, sjukdom, bristande kännedom om lokala förhållanden eller annan omständighet.

2.2 Förutsättningar för biljettkontrollant att gripa resenär

2.2.1 Biljettkontrollanternas har inte någon mer långtgående rätt att hålla kvar eller gripa en resenär än den som tillkommer alla och envar. Sådan rätt som innebär att vem som helst får gripa en person som gjort sig skyldig till ett brott – s k envarsgripande enligt 24 kap 7 § 2 st RB – förutsätter utöver att fängelse kan följa som påföljd för brottet, att gärningsmannen påträffas på bar gärning eller på flyende fot. Bestämmelsen är så formulerad att man får intrycket att brottet ska vara klart lagt i dagen för att ett gripande ska få ske. Så

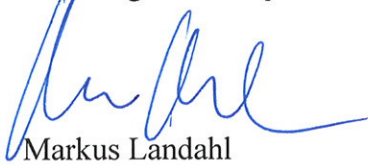
restriktivt ska dock inte bestämmelsen tolkas. Högsta domstolens skrivningar i ett antal rättsfall synes inte utesluta att rekvisitet ”på bar gärning eller flyende fot” istället skall tillämpas så att det vid gripandetillfället tillåts föreligga en viss osäkerhet i fråga om den gripne faktiskt är skyldig till brott.

- 2.2.2 Den som nyttjar kollektivtrafik utan att betala för sig, gör sig skyldig till bedrägligt beteende enligt 9 kap 2 § BrB, för vilket brott är stadgat böter eller fängelse i sex månader. Då fängelse finns i straffskalan för brottet kan således en biljettkontrollant – eller till och med en medresenär – med stöd av ovan nämnda bestämmelse om envarsgripande gripa en person som nyttjar kollektivtrafik utan att göra rätt för sig.

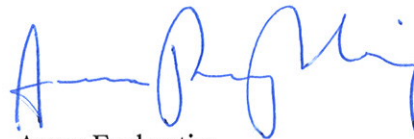
3 BEDÖMNING AV HÄNDELSEN

- 3.1 Av granskat material ovan görs följande bedömning av händelsen. Av filmen från Spårvägens övervakningskamera framgår tydligt att resenären inte stämplade sitt kort vid ombordstigning utan gick direkt och satte sig i den bakre delen av vagnen. Vidare framgår att resenären reste sig upp och försökte stämpla sitt kort i samband med att biljettkontrollanterna steg på spårvagnen. Resenären hade då åkt fem hållplatser (ca sex minuters resa). Bedömningen är därför att det inte råder någon tvekan om att resenären inte hade något giltigt färdbevis för den första delen av sin resa.
- 3.2 Då kontrollanterna ertappat resenären med att ha rest utan giltigt färdbevis, hade kontrollanterna – utöver rätten att påföra resenären tilläggsavgift – rätt att gripa resenären genom s k envarsgripande. Även om kontrollanterna fysiskt hindrade resenären att stiga av och därvid höll fast resenären och brukade visst våld, bedöms inte kontrollanterna vid något tillfälle under det drygt 10 minuter långa gripandet ha överskridit sina befogenheter.

Göteborg den 9 maj 2012

Markus Landahl
Stadsjurist

Anna Frykestig
Stadsjurist

¹ <http://www.youtube.com/watch?v=s-zG8C45DJM&feature=related>